

היום נלמד בעזרת ה':

כתובת דף פח

תן התם וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה: מלוה שמת ובניו באים לגבות את השטר חוב שירשו מאביהם, הם צריכים להישבע (שלא אמר להם האב שהשטר פרוע וכן שלא מצאו במסמכים של האב 'שובר' שהשטר פרוע). הגמרא מבררת ממי היתומים באים לגבות שהם צריכים להישבע? שהרי אם הם באים לגבות מהלווה עצמו, מדוע יצטרכו להישבע והרי הם עומדים במקום האב וכמו שהאב לא היה צריך להישבע גם הם לא?

לא שנו אלא: שהיתומים של הלווה אמרו ליתומים של המלוה אבא אמר לנו 'לוייתי את ההלוואה הזו ופרעתי אותה' - אז יגבו יתומי המלוה את ההלוואה על ידי שבועה. אבל אם אמרו יתומי הלווה 'אבא אמר לנו שהוא לא לווה את ההלוואה הזו מעולם' אפילו על ידי שבועה לא יכולים יתומי המלוה לגבות.

אדרבא כל האומר לא לוייתי וכו': הרי ישנו כלל שנתבע שאומר 'לא לוייתי' מונח בדבריו שהוא אומר גם 'לא פרעתי', ולכן אם יש לתובע שטר חוב שהוא לווה ממנו כסף, הוא חייב לשלם. כי השטר חוב משמש לראיה שהוא לווה, והוא עצמו טען שהוא לא פרע את החוב. אם כן ודאי שבמקרה הזה יש ליתומי המלוה כח חזק יותר לגבות את חוב אביהם מיתומי הלווה שבעצם הודו שאביהם לא פרע את החוב?

*

לא שנו אלא לכתובת אישה: דוקא במקרה של אישה שהלך בעלה לשעבר למדינת הים, והיא לא יכולה לגבות את כתובתה, בית דין יורדים לנכסי בעלה שלא בפניו ונותנים לה את הכתובה על ידי שבועה. וזאת בכדי לגרום 'חינא' חן על הנשים שירצו להתחתן. אבל במקרה של בעל חוב שהלווה הלך למדינת הים והוא לא יכול לגבות את כספו, בית דין לא יורדים לנכסי הלווה של בפניו, אלא המלווה ימתין עד שהוא ישוב מחו"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אבל רבא בשם רב נחמן חולק על כך.

*

למדנו במשנה: רבי שמעון אומר כל זמן שהיא תובעת כתובתה היורשים משביעים אותה, ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעים אותה. הגמרא מבררת על מה בא רבי שמעון לחלוק?

אהא - ונפרעת שלא בפניו: ת"ק לא חילק בדבריו על מה אישה הנפרעת שלא בפני בעלה צריכה להישבע, דהיינו בין אם היא באה לתבוע מזונות שהוא חייב לה והיא רוצה שבית דין ימכרו קרקע שלו לצורך כך, היא צריכה להישבע שהוא לא השאיר לה כסף למזונות לפני שהלך לחו"ל. ובין אם היא נתגרשה ובאה לתבוע את כתובתה צריכה להישבע שלא קיבלה בעבר כסף על הכתובה.

ועל זה חולק רבי שמעון שרק על גביית כתובה משביעים אותה ולא על מזונות.

דתנן מי שהלך למדינת הים וכו': לדעת חנן תישבע רק 'בסוף' כלומר בשעת גביית הכתובה, ואילו לדעת בני כהנים גדולים תישבע גם 'בתחילה' דהיינו בשעת גביית מזונות.

מתקוף לה רב ששת: על הביאור של הגמרא בדברי רבי שמעון, הרי רבי שמעון אמר שהיורשים משביעים אותה ואילו לפי ההסבר הנ"ל בית דין הם אלו משביעים ולא היורשים?

הלכה מקבר בעלה: רבי שמעון הולך על דברי המשנה לעיל (בדף פו', ב):

אישה שבעלה פטר אותה משבועה ומת. אם לאחר מיתתו הלכה האישה מיד לבית אביה, או שהיא חזרה לבית חמיה אך לא היתה עוד אפוטרופסית על הנכסים שהשאיר בעלה – היורשים לא יכולים להשביע אותה. אבל אם לאחר המיתה היא אפוטרופסית על הנכסים היורשים יכולים להשביע אותה שלא לקחה כלום מהזמן שמת בעלה, אך לא על הזמן שקודם לכן משום שעליו היא פטורה מלהישבע.

ועל כך חולק רבי שמעון שגם אם נשארה אפוטרופסית לאחר המיתה אינם יכולים להשביע אותה (כי היא 'אפוטרופוס שמיניה אבי יתומים' כדלהלן), אלא רק אם היא באה לגבות כתובתה ישביעו אותה על הזמן שלאחר המיתה שלא לקחת לעצמה כלום

לצורך הכתובה (אבל אינם יכולים להשביע אותה על הזמן שלפני המיתה כי על כך פטר אותה בעלה).

אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים: לדעת רבנן אם מינהו אבי היתומים על הנכסים - כשיגדלו היתומים הם יכולים להשביע אותו שלא לקח לעצמו כלום מהנכסים. משום שאין לחשוש שעקב כך אנשים ימנעו מלהיות אפוטרופוסים, כי הסיבה שאדם נהיה אפוטרופוס משום שהיה חייב לאבא טובת הנאה. אבל אם מינהו בית דין להיות אפוטרופוס – לא ישבע. כי אנשים ימנעו בעתיד מלהיות אפוטרופוסים.

אבל לדעת אבא שאול להיפך. אם מינהו האבא - יש לחשוש שאנשים ימנעו מלהיות אפוטרופוסים כי אין לו שום הנאה מכך, אבל אם מינהו בית דין - אין לחשוש, כי יש לאדם כבוד מלהיות אפוטרופוס של בית דין.

מתקיף לה אביי: על הביאור של הגמרא בדברי רבי שמעון, לא מובן הלשון של רבי שמעון 'כל זמן שתובעת כתובתה', אלא היה צריך להיות כתוב 'אם תובעת?'

כתב לה נדר ושבועה וכו': כפי שלמדנו במשנה לעיל הנ"ל: הבעל יכול לפטור את אשתו מנדרים ושבועות שכאשר היא תבוא לגבות כתובתה היא לא תצטרך לנדור 'יאסרו עלי כל הפירות שבעולם אם לקחתי משהו לעצמי'. אבל אם הוא מת, יורשיו (שלא התחייבו לא להשביע) יכולים להשביע את האישה אם היא בחיים, או את יורשיה אם היא מתה, או את הקונים שקנו את כתובתה.

אבל אם אמר לה נדר ושבועה אין לי **ולא לירשי ולא לבאים ברשותי ועל יורשיי וכו'** – אינו יכול להשביע לא הוא ולא יורשיו וכו' לא אותה ולא את יורשיה וכו'.

ועל כך בא רבי שמעון לחלוק שאפילו שהאבא פטר אותה משבועה, בכל מקרה כשהיא באה לגבות את כתובתה היא צריכה להישבע. וכדעת אבא שאול בן מרים לעיל (דף פז', א) החולק על חכמים וסובר שלגבי פריעת הכתובה היא חייבת שבועה בכל מקרה משום 'שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה'.

מתקיף לה רב פפא: על ההסבר הזה. אם כן לא מובן מדוע הוצרך רבי שמעון לומר ש'אם אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעים אותה?'

ולכן רב פפא מוסיף הסבר על פירושו של אביי בדברי רבי שמעון:

לאפוקי מדרבי אליעזר ומחלוקתו: למדנו לעיל (שם במשנה קודמת) המושיב את אשתו חנונית: הממנה את אשתו למוכרת בחנות שלו, או שמינה אותה לנהל את העסקים שלו לשכור פועלים ולעשות משא ומתן - לדעת ת"ק יכול בעלה להשביע אותה כל זמן שירצה שלא גנבה כלום מהסחורה. ולדעת רבי אליעזר משביעה אפילו על מה שהיא טווה בפלך או על העיסה שהיא אופה בשבילו (הם מהמלאכות שאישה חייבת לעשות לבעלה) שלא לקחה לעצמה כלום.

דברי רבי שמעון ש'אם אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעים אותה' נסובים על משנה זו. רבי שמעון בא לחלוק בין על חכמים ובין על רבי אליעזר, לדעתו אי אפשר להשביע כלל את האישה. אלא רק כשהיא תובעת כתובתה יכולים להשביע אותה. (אמנם אז משביעים אותה בכל מקרה, ועל כך הוא חולק גם על המשנה הנוספת לעיל, וכנ"ל).